

Vergaderjaar 2011–2012

20 043

Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa

AG/ Nr. 88

VERSLAG VAN DE ZITTING 2012 (EERSTE DEEL)

Vastgesteld 13 maart 2012

1. Inleiding

De delegatie uit de beide Kamers der Staten-Generaal naar de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa¹ heeft van 23 t/m 27 januari 2012 deelgenomen aan het eerste deel van de zitting 2012 in Straatsburg. Zij brengt hiermee verslag uit van de behandeling van de tijdens deze vergadering geagendeerde onderwerpen en van de bijdragen van haar leden aan het debat over die onderwerpen. Bij de verschillende onderwerpen in dit verslag zijn de nummers van de desbetreffende documenten, die kunnen worden terug gevonden op de website van de Parlementaire Vergadering² vermeld. De teksten van de aan het slot van de debatten aanvaarde resoluties en aanbevelingen kunnen via de desbetreffende hyperlink direct worden opgeroepen.

Aan het begin van deze deelsessie werd de delegatie mondeling gebriefd over een aantal binnen de Raad van Europa lopende zaken en relevante ontwikkelingen door de Permanente Vertegenwoordiger bij de Raad van Europa, mevr. drs. Ellen Berends, daarin bijgestaan door de plaatsvervangend Chef de Poste, mevr. drs. Kanta Adhin.

Ter inleiding wees mevrouw Adhin erop dat het Britse voorzitterschap van de Raad van Europa zich vooral zal richten op het doorvoeren van hervormingen bij het EHRM, die voor een deel eerder in gang zijn gezet. Tijdens een ministeriële conferentie in het voorjaar van 2012 in Brighton zal naar verwachting een definitief akkoord worden gesloten dat moet leiden tot een snellere afhandeling van zaken en tot een drastische vermindering van de werklast van het Hof. In 2015 moeten de achterstanden geheel zijn weggewerkt. Duidelijk is dat Protocol 14 zijn uitwerking niet mist. Een aanzienlijk probleem ligt dan ook niet zo zeer bij het EHRM als wel bij de landen, waarvan er enkele zeer nalatig zijn in het naleven en uitvoeren van de uitspraken van het Hof. Het Comité van Ministers heeft weinig sancties om die nakoming af te dwingen. Het zijn vooral de parlementen, die hun eigen regeringen zullen moeten aanspreken op hun verdragsverplichtingen.

¹ Samenstelling:

Leden: K. Arib (PvdA), A. Broekers-Knol (VVD), P. van Dijk (PVV), K.H.D.M. Dijkhoff (VVD), H. Franken (CDA), M.J.M. Kox (SP) en K.G. de Vries (PvdA).

Plaatsvervangende leden: N. Albayrak (PvdA), J.P. Backer (D66), A. Elzinga (SP), R.J. Klever (PVV), C. van Nieuwenhuizen-Wijbenga (VVD), P.H. Omtzigt (CDA) en M.H.A. Strik (GL).

² <http://assembly.coe.int>.

Met betrekking tot het EHRM wees mevrouw Adhin op het recente aantreden van Sir Nicolas Bratza als President. De Nederlandse rechter bij het Hof, mr. Egbert Myer, zal aan het einde van het jaar zijn ambt neerleggen. In de junisessie van de Assemblée zal zijn opvolger dienen te worden benoemd. De Nederlandse regering is thans doende een shortlist van drie personen samen te stellen.

Mevrouw Berends deelde mee dat de toetreding van de EU tot het EVRM intussen vertrappt is. Binnen de EU zijn de prioriteiten van de lidstaten ten aanzien van dit onderwerp zeker niet gelijk, terwijl van het Britse voorzitterschap van de Raad van Europa geen stimulerende rol wordt verwacht. De vrees van secretaris-generaal Jagland dat het tot nu toe bereikte akkoord over enige tijd weer geheel open zal liggen krijgt steeds meer grond.

Ten aanzien van de onder haar voorzitterschap opererende werkgroep institutionele hervormingen, die o.a. in het leven is geroepen om de werkprocessen en de verhouding tussen de Parlementaire Assemblée en het Comité van Ministers te verbeteren zei mevrouw Berends helaas weinig voortgang te kunnen melden. Tussen de Oost-Europese en de West-Europese landen bestaan nog belangrijke verschillen van mening over het nut van het handhaven, dan wel afschaffen van overlegstructuren.

Mevrouw Adhin deelde mee dat binnen het Comité van Ministers op dit ogenblik enkele relevante dossiers in behandeling en voorbereiding zijn. Zij hebben betrekking op de handel in organen, de toegang en het gebruik van internet in relatie tot dataprotectie, de implementatie van kinderrechten en de mediavrijheid.

2. Benoeming President en vice-Presidenten van de Parlementaire Vergadering

In haar eerste vergadering van 2012 heeft de Assemblée de Franse afgevaardigde Jean-Claude Mignon, lid van de Assemblée Nationale, tot haar Voorzitter gekozen. De heer Kox werd door de Parlementaire Assemblée opnieuw tot één van de Vice-Presidenten gekozen.

3. Het Britse voorzitterschap van de Raad van Europa

Op dinsdag 24 januari heeft de Britse minister voor Europa, de heer David Lidington, als vertegenwoordiger van het Britse voorzitterschap van het Comité van Ministers, een uiteenzetting gegeven over de prioriteiten die het Verenigd Koninkrijk zich met betrekking tot zijn voorzitterschap van de Raad van Europa heeft gesteld: de hervorming van het EHRM, de hervorming van de organisatie van de Raad en de regionale en lokale democratie. In een rede op woensdag 25 januari heeft de Britse minister-president Cameron de assemblee deelachtig gemaakt van zijn zienswijze op de toekomstige rol, plaats en taken van het EHRM.

In een ronde van mondelinge vragen aan het slot van de interventie van minister Lidington dankte de heer **Omtzigt** namens de fractie van de EPP de bewindsman voor zijn heldere commitment met betrekking tot zijn onverminderde en niet aflatende steun aan het EHRM. Spreker zei onder de indruk te zijn van de concrete maatregelen die de heer Lidington heeft gezegd te willen nemen tegen landen als Oekraïne, Bosnië-Herzegovina, Albanië en Wit-Rusland. Hij zei te hopen dat de schriftelijke antwoorden van het Comité van Ministers ook zo duidelijk zullen zijn met betrekking tot de Nederlandse pedofielenvereniging Martijn en met betrekking tot de zaak Magnitsky.

Tijdens de mondelinge vragenronde na afloop van de speech van minister-president Cameron stelde de heer **Kox**, namens de fractie van Verenigd Europees Links de vraag hoe de heer Cameron aankijkt tegen het gevaar dat, in tijden van crisis wanneer sprake is van bezuinigingen en

snelle besluitvorming, mensenrechten onderdruk komen te staan. Hoe kunnen we met die druk omgaan om ervoor te zorgen dat de sociale en de democratische mensenrechten overeind blijven?

De heer **Omtzigt** vroeg aan de heer Cameron hoe hij vindt dat Rusland in het algemeen omgaat met de Europese Conventie voor de Rechten van de Mens en in het bijzonder met de zaak-Magnitsky. In die zaak werd iemand doodgeslagen na 358 dagen in de gevangenis te hebben gezeten; tal van onderzoeksresultaten duiden erop dat hij werd gemarteld tot de dood er op volgde. Zal de heer Cameron de Russen een handje helpen om de dialoog over de vraag hoe een goed onderzoek en een behoorlijke berechting dienen plaats te vinden op gang te brengen?

4. Voortgangsrapport van het Bureau van de Assemblée en van het Standing Committee

In het kader van de behandeling van het voortgangsrapport van het Bureau van de Assemblée heeft de heer **Kox** verslag uitgebracht van de missie die namens de Parlementaire Assemblée van de Raad van Europa was uitgezonden om de op 4 december 2011 gehouden verkiezingen voor een nieuwe Staats Doema van de Russische Federatie waar te nemen. De onder zijn leiding opererende delegatie heeft vastgesteld dat de verkiezingen, in technische termen uitgedrukt, goed zijn voorbereid, maar dat zij helaas werden gekenmerkt door een gelijk optrekken van de staat en de regerende partij, door beperkte politieke concurrentie en door een gebrek aan eerlijkheid. Op de verkiezingsdag waren de verkiezingen als zodanig goed georganiseerd, maar de kwaliteit van het proces verslechterde aanzienlijk tijdens het tellen, hetgeen kon worden vastgesteld aan de hand van veelvuldige schendingen van procedures en momenten van kennelijke manipulatie, inclusief het vullen van de stembussen met valse biljetten. De heer Kox wees erop dat talloze burgers in de hele Russische Federatie sinds de dag van de verkiezingen hun woede hebben geuit over de wijze waarop de verkiezingen zijn georganiseerd en gemanipuleerd. Die enorme uitingen van wantrouwen en boosheid hebben gewerkt als een waarschuwingssignaal aan het adres van de Russische autoriteiten, partijen en instituties en aan de samenleving als geheel. Sedertdien zijn er verscheidene suggesties tot verbetering van het verkiezingsproces gedaan aan de President en de minister-president van de Russische Federatie, het hoofd van de Centrale Kiescommissie, politieke groepen en ngo's. Gedurende de «post election mission» in Moskou nam de delegatie kennis van een breed gedragen roep om verandering in Rusland die er toe zou kunnen leiden dat het vertrouwen van de burgers wordt herwonnen. In een verklaring van de delegatie aan het slot van haar bezoek heeft zij die roep verwelkomd, maar heeft zij benadrukt dat die verandering substantieel en duurzaam dient te zijn en niet als overlevingsmechanisme mag fungeren tot aan de verkiezingen van 4 maart 2012. Er bestaat bijvoorbeeld dringend behoefte aan een onpartijdige controleur bij verkiezingen in Rusland. De delegatie heeft de Russische en de internationale media er op gewezen dat het opbouwen van vertrouwen van de burgers in het kiessysteem een grondige herziening van het kiesstelsel vergt. De ongekende woede die zich in de Russische samenleving ontladde, leidde tot een ongekend en snel antwoord van de autoriteiten die voorstellen tot verandering en verbetering van het verkiezingsproces aandroegen. Dat is op zichzelf goed nieuws dat echter in schril contrast staat met de misstanden die de delegatie op de verkiezingsdag en de dagen daaraan voorafgaand waarnam. Of de verandering substantieel en duurzaam zal zijn is, om, met Shakespeare te spreken, de vraag; de vraag die vandaag aan de orde is in de Russische Federatie.

5. Het vrije debat

Met ingang van 1 januari 2012 heeft de Parlementaire Assemblée de mogelijkheid voor haar leden geopend deel te nemen aan een zgn. «free debate». Ieder lid dat zich tevoren als spreker heeft aangemeld kan in dat debat gedurende 3 minuten het woord voeren over een zelf gekozen onderwerp, mits dat onderwerp niet op de agenda van de lopende deelsessie voorkomt.

Mevrouw **Strik** vroeg aandacht voor de situatie van Syrische vluchtelingen in vluchtelingenkampen. Met enkele andere leden van de Assemblée had mevrouw Strik de kampen aan de Syrische grens in Turkije bezocht. De Turkse regering heeft snel en adequaat gereageerd op de plotselinge en enorme stroom vluchtelingen. Aan de vluchtelingen werd opvang, voedsel en bescherming geboden. Op dat moment was de situatie in Syrië nog nieuw en onvoorspelbaar.

In het rapport dat door de Committee on Migration, Refugees and Population was aanvaard, is waardering uitgesproken aan het adres van de Turkse regering voor de adequate bescherming die zij op de korte termijn heeft geboden. De commissie uitte echter ook zorg over de situatie indien deze zou verslechteren en ertoe zou leiden dat de vluchtelingen voor lange tijd in de tentenkampen zouden moeten worden opgevangen. Als zij uiteindelijk niet kunnen terugkeren naar hun land van herkomst moeten zij in staat worden gesteld een nieuw leven te beginnen, meer permanente huisvesting te vinden en in hun nieuwe omgeving te integreren. Sedert het bezoek van de commissie zijn 6 maanden verstreken en iedereen ziet dat de situatie is verslechterd. Een oplossing op korte termijn mag niet worden verwacht.

De eerste prioriteit is uiteraard het vinden van een oplossing in Syrië. De Syrische vluchtelingen met wie de commissie sprak drongen aan op ingrijpen van de internationale gemeenschap en op het uitoefenen van druk op Assad om te komen met vreedzame en democratische hervormingen. Mevrouw Strik zei te hopen dat de lidstaten van de Raad van Europa het pleidooi van de Arabische Liga voor het terugtreden van Assad en voor het scheppen van ruimte voor een overgangsregering zullen ondersteunen. Maar als dat nog een jaar, of zelfs meer gaat duren, dan moeten er duurzame oplossingen voor de Syrische vluchtelingen worden gevonden. Mevrouw Strik sprak de hoop uit dat de Raad van Europa aan het vinden van die oplossing wil bijdragen en dat de Raad Turkije ertoe zal bewegen de vluchtelingen toegang te verschaffen tot de normale voorzieningen, zoals onderwijs en huisvesting.

De commissie is vooral bezorgd dat Turkije alleen vluchtelingen uit Europa en niet uit andere delen van de wereld erkent. Dat is tegen de beginselen van de Raad. De commissie dringt er daarom bij Turkije op aan zijn geografische beperkingen zo spoedig mogelijk op te heffen. De zojuist teruggetreden President van de Assemblée, de heer Çavuşoğlu, die de kampen recentelijk ook heeft bezocht, pleitte daar ook voor. Hopelijk ziet hij het pleidooi van de commissie als ondersteuning.

6. Het functioneren van democratische instituties in Bosnië en Herzegovina (doc.nr. 21816)

Rapport

In het verslag van de Committee on the Honouring of Obligations and Commitments by Member States wordt het allereerst diep betreurd dat meer dan 15 maanden na de algemene verkiezingen in Bosnië-Herzegovina in oktober 2010 er op centraal niveau nog steeds geen regering is. De alsmaar voortdurende onderhandelingen over de etnische verdeling van posten in de raad van Ministers levert geen bijdrage aan de verbetering van het imago van het land. De democratische wil van de kiezers moet worden gerespecteerd; de commissie roept daarom de

politieke hoofdrolspelers op schouder aan schouder hun verantwoordelijkheid te nemen, het opwerpen van obstructies te stoppen en constructief samen te werken op het centrale niveau.

De commissie dringt er bij de Parlementaire Assemblée van Bosnië en Herzegovina op aan om de constitutionele wijzigingen zonder verder dralen aan te nemen en benadrukt dat het zgn. Sejdić en Vinci-vonnis van 22 december 2009 wettelijk bindend is, dus moet worden uitgevoerd. Zij waarschuwt dat, indien de wijzigingen niet tijdig voor de volgende verkiezingen worden aanvaard, de voortzetting van het lidmaatschap van Bosnië-Herzegovina van de Raad van Europa aan de orde zal komen.

De Monitoring Committee benadrukt ook het belang van volledige samenwerking van Bosnië-Herzegovina met de Raad van Europa en de actieve deelname door haar vertegenwoordigers in de verschillende organen van de Raad. In dat verband roept de commissie het Presidentschap van Bosnië-Herzegovina op om de noodzakelijke stappen te zetten om kandidaten te doen benoemen in de Venice Commission, in de European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman and Degrading Treatment of Punishment (CPT), the European Commission against Racism and Intolerance (ECRI) en de organen van het Framework Convention of National Minorities. In enkele gevallen zijn hier al plaatsen open sedert het land toetrad tot de Raad van Europa. Uiterlijk 12 februari 2012 moet de President van het land tevens een lijst met kandidaten voor het ambt van rechter bij het EHRM indienen.

De commissie adviseert de Parlementaire Assemblée, indien geen vooruitgang is geboekt op de in de voorgelegde resolutie genoemde onderwerpen, alle noodzakelijke stappen in overweging te nemen tijdens de aprilssessie, die tegelijkertijd het 10-jarig lidmaatschap van Bosnië-Herzegovina van de Raad van Europa markeert

Debat

Namens de fractie van Verenigd Europees Links nam de heer **Kox** deel aan het debat. Hij zei één van de conclusies van het rapport, dat de democratische instituties in Bosnië-Herzegovina niet functioneren, te delen. De vraag is dus nu wat te doen met een niet functionerende lidstaat. Hoezeer wij ook zouden willen dat het land een bloeiende democratische staat is, de werkelijkheid is dat dat niet het geval is. In feite is er sprake van twee staten en drie entiteiten. Het zou allemaal nog niet zo erg zijn als die twee staten behoorlijk zouden functioneren, maar dat doen ze niet. Zij wensen niet samen te werken, maar zij zijn niet in staat om alleen te overleven. Dat leidt tot de derde entiteit – of etnische identiteit – die eveneens een soort staat wil vormen. Zoals de rapporteur duidelijk aangeeft zijn deze processen niet vandaag of gisteren begonnen; zij zijn terug te voeren tot het Dayton Akkoord en de vorming van de staat. Bekend is dat het Dayton Akkoord een eind heeft gemaakt aan de oorlog, wat op zichzelf geweldig was, maar het heeft niet geleid tot de vorming van een min of meer normale, democratische staat Bosnië-Herzegovina. Wij moeten ons er rekenschap van geven dat de wens om een staat Bosnië-Herzegovina te hebben niet correspondeert met de realiteit op de grond in Bosnië en Herzegovina. De heer Kox zei van mening te zijn dat deze staat er nooit geweest is. Bosnië en Herzegovina waren deel van de Federale Republiek Joegoslavië en toen die verdween, verdween er veel meer. De vraag is nu hoe deze problemen kunnen worden opgelost. Het accepteren van de de facto situatie waarin er twee staten bestaan is niet het antwoord omdat tot nu toe gebleken is dat deze twee staten niet naast elkaar kunnen bestaan. In Banja Luka hebben festiviteiten plaats gevonden ter gelegenheid van de viering van de 20^e verjaardag van de Republika Srpska. De President van Servië woonde die bij en ontving een medaille uit handen van de heer Dodik en iedereen sprak over «de staat». In dat deel van het land Bosnië-Herzegovina wordt Republika Srpska gezien als een staat. De reactie in Serajevo was uiteraard geheel anders.

Daar vroegen de mensen zich af hoe men opnieuw kon handelen in strijd met alle internationale regels. Het vinden van een antwoord op de op zichzelf duidelijke vraag is moeilijk, aldus de heer Kox. De Parlementaire Assemblee zou kunnen zeggen: «Als je je verplichtingen niet nakomt zullen we maatregelen nemen.»

Eén van die maatregelen zou kunnen zijn hen te verbieden nog langer deel te nemen aan de vergaderingen. Met de rapporteur zei de heer Kox van mening te zijn dat het van belang is tegenover Bosnië-Herzegovina duidelijk te zijn. Als wij hen niet vragen zich aan hun verplichtingen te houden respecteren we hun land niet. Wij kunnen niet zeggen: «Doe wat je wilt en ga door met wat je doet», maar het buitensluiten van de vergaderingen van de Assemblee en de Raad van Europa is evenmin de oplossing. De internationale gemeenschap moet niet alleen de politici van Bosnië-Herzegovina, maar vooral zijn bevolking helpen want zij verdient beter, vooral in deze crisistijden die voor zijn burgers zo zwaar zijn. De heer Kox stelde voor opnieuw alle diensten aan te bieden en Bosnië-Herzegovina te vragen om tenminste deel te nemen aan het orgaan waarvan het lid is. Ook stelde de heer Kox voor na te gaan of het mogelijk is dat de Presidential Committee van de Assemblee een bezoek brengt aan Bosnië-Herzegovina om te bezien af zij hulp kan bieden. De vorige President heeft daar al veel energie in gestoken, maar een bezoek van de genoemde commissie zou kunnen helpen.

Resolutie

Aan het slot van het debat heeft de Assemblee een resolutie aanvaard waarnaar hier kortheidshalve wordt verwezen (resolutie 1855)

7. Het waarborgen van de autoriteit en de effectiviteit van de Europese Conventie voor de Rechten van de Mens (doc.nr. 12811)

Rapport

In een door de voormalige voorzitter van de Nederlandse delegatie naar de Parlementaire Assemblee, mevr. M.L. Bemelmans-Vidéc, geschreven rapport wordt vastgesteld dat het EHRM op verschillende fronten te maken heeft met problemen: de voortgaande groei van de achterstand van zaken en de dreiging van een totale overbelasting terwijl bepaalde uitspraken van het Hof voorwerp zijn van kritiek in sommige lidstaten. Het Hof is een buitengewoon instrument en heeft een werkelijk positieve uitwerking gehad op het recht en de rechtspraak van Europa, maar het kan niet in de plaats treden van de nationale rechtsbescherming. De bedoeling is altijd geweest dat het Hof een aanvullende of «back-up» rol zou vervullen. Indien men het recht van ieder individu om het oordeel van het EHRM in te roepen in zijn essentie wil handhaven en indien het Hof gezaghebbende en kwalitatief hoogwaardige uitspraken binnen redelijke termijnen moet kunnen blijven leveren, dan moet de hoogste prioriteit nu zijn de situatie in die landen waar de standaarden van de Europese Conventie voor de Rechten van de Mens niet naar behoren worden geïmplementeerd, te verbeteren.

Nationale parlementen kunnen daarin een wezenlijke rol spelen, bijvoorbeeld door er op toe te zien dat wetten verenigbaar zijn met de vereisten van de Conventie, in de eerste plaats door regeringen ertoe te dwingen onmiddellijk en volledig uitvoering te geven aan de uitspraken van het Hof en door lopende hervormingen nauwkeurig en kritisch te volgen. Zij kunnen verzoeken om meer geld beschikbaar te stellen om het Hof in staat te stellen zijn uiterst belangrijke werk te blijven uitvoeren.

Van haar kant, zo stelt het rapport, zou de Parlementaire Assemblee meer betrokken moeten zijn bij het hervormingsproces van het Conventie-systeem, waarbij zij de bevoegdheid zou moeten hebben om de nationale rapporten waarin de implementatie van de afspraken die zijn gemaakt in Interlaken en Izmir kritisch te analyseren.

In verband met het feit dat mevrouw Bemelmans-Videc wegens het verlaten van de Eerste Kamer na de verkiezingen in 2011 geen mandaat meer heeft om in de Assemblee het woord te voeren, heeft de heer **De Vries** de verdediging van haar rapport op zich genomen. Hij merkte ter inleiding op, gelet ook op het feit dat hij lid is van een andere politieke groep dan die waarvan mevrouw Bemelmans-Videc deel uitmaakte, het een grote eer te vinden haar rapport te mogen verdedigen. Spreker zei eraan te hechten enkele observaties van mevrouw Bemelmans-Videc te willen belichten. In de eerste plaats kan het EHRM niet in de plaats treden van de nationale bescherming van mensenrechten. Het Hof werd altijd geacht een aanvullende rol te spelen en om die reden ook dient de situatie in landen waar de mensenrechten niet naar behoren worden geïmplementeerd te worden verbeterd. Dat is een verantwoordelijkheid van regeringen, maar ook van parlementariërs. Parlementen zouden daarom ook volledig betrokken moeten zijn bij de controle op de uitvoering van het Interlakenproces. In de tweede plaats moet de aandacht opnieuw worden gericht op de groeiende achterstand bij het Hof. Het gaat daarbij niet in de eerste plaats om de vraag of het Hof onvoldoende functioneert. Mevrouw Bemelmans-Videc heeft er op gewezen dat met uitbreiding van het aantal enkelvoudige zittingen de achterstand in 2,5 jaar zou kunnen worden weggewerkt. Die achterstand is veroorzaakt door structurele problemen en systeemproblemen in hoofdzakelijk 6 staten: Italië, Polen, Roemenië, de Russische Federatie, Turkije en Oekraïne. Deze landen doen volgens de rapporteur te weinig om hun falen te herstellen. Ook doet het Comité van Ministers niet genoeg om de uitvoering van belangrijke uitspraken te waarborgen. Volgens mevrouw Bemelmans-Videc zouden wij als parlementariërs de druk op het Comité van Ministers en op onze regeringen moeten verhogen om het huis op orde te krijgen. De heer De Vries zei die opvatting met haar te delen.

Het derde punt dat de heer De Vries zelf nogal verhelderend achtte betreft de jaarlijkse kosten van de inhuur van een rechter voor het Hof. Die kosten zijn hoger dan de jaarlijkse contributie die 15 landen ieder betalen. Dit verbazingwekkende feit betekent dat 15 landen zelf niet eens de kosten van hun eigen rechter betalen. De heer De Vries zei dit onaanvaardbaar te vinden. In de vierde plaats geldt dat, indien het Hof een mensenrechtenschending in een bepaald land vaststelt, dat gevolgen dient te hebben ten aanzien van alle andere landen in wier rechtssysteem zich hetzelfde probleem voordoet. De vorige President van het Hof heeft dit vele malen benadrukt.

Een vijfde punt betreft de publicatie en verspreiding van de uitspraken van het Hof die verbeterd dient te worden, zo vervolgde de heer De Vries. De opleiding van rechters is cruciaal voor een betere implementatie van de uitspraken in de betrokken landen. Tenslotte zullen we, zo stelde de heer De Vries, als we van mening zijn dat mensenrechten en democratie essentieel zijn voor onze landen, de daad bij het woord moeten voegen. De dringende boodschap van mevrouw Bemelmans-Videc aan de landen van de Raad van Europa, aan het Comité van Ministers en aan parlementariërs is: doe wat u zegt. Zij kunnen geen lippendienst blijven bewijzen aan hun overtuiging inzake mensenrechten en democratie. Het is een plicht en een eer om de Europese Conventie voor de Rechten van de Mens in onze dagen en in de toekomst levend te houden.

Namens de fractie van de EPP werd het woord gevoerd door de heer **Franken** die ter inleiding opmerkte dat het waarborgen van de autoriteit en de effectiviteit van de Europese Conventie voor de Rechten van de Mens het centrale thema van deze discussie is. Deze positieve titel bevat het signaal dat autoriteit en effectiviteit geen breed aanvaarde zekerheid is. Als men de kranten leest moet men toegeven dat er serieuze kritiek is op het EHRM, het orgaan met de ultieme en speciale taak om de autoriteit

en de effectiviteit van de Conventie – de basis van de rechten voor iedere Europese burger – te handhaven.

De kritiek op het Hof is tweeledig. Het eerste deel luidt dat er een grote achterstand is in de afhandeling van zaken die leidt tot lange wachttijden voordat vonnissen worden gewezen. In de tweede plaats bestaat er een zuiver materieel verwijt ten aanzien van de inhoud van de uitspraken van het Hof. Regeringen zijn van oordeel dat sommige uitspraken de grenzen van de bevoegdheid te buiten gaan omdat zij de «margin of appreciation» die staten hebben voor hun eigen interpretaties van artikelen van de Conventie inperken.

In reactie op het eerste verwijt merkte de heer Franken op dat de achterstand inderdaad veel te groot en de wachttijden veel te lang zijn. Veel mensen, inclusief leden van de Assemblee, zagen jaren geleden al dat de achterstand groeiende was en zij stelden maatregelen voor om dat probleem op te lossen, maar het duurde nog jaren voordat het essentiële Protocol 14 werd aanvaard. Het Hof heeft daar geen schuld aan; de Conventie was niet effectief en lidstaten waren traag in het repareren van haar gebreken. De heer Franken zei, in algemene zin, niet te kunnen instemmen met het tweede punt van kritiek dat het Hof zich van een te ruim werkteerrein meester maakt en daarmee de interpretatieruimte voor de individuele staten te zeer inperkt. Het gaat er voor ons als parlementariërs om, aldus de heer Franken, indien de kritiek terecht wordt bevonden, aan die situatie een einde te maken of, indien zij niet terecht is, die situatie te voorkomen.

In aansluiting op het door hem gewaardeerde rapport van mevrouw Bemelmans-Vidéc, somde de heer Franken vier noodzakelijke acties op. Allereerst dienen regeringen de vonnissen van het Hof onverwijld en daadwerkelijk uit te voeren en dienen zij de interpretatieve autoriteit van het Hof te aanvaarden. In de tweede plaats dient de Assemblee haar resoluties en aanbevelingen nauwkeurig te controleren op hun verenigbaarheid met de mensenrechten zoals die in de Conventie zijn geformuleerd. Ten derde dienen nationale parlementen er voor in te staan dat hun wet- en regelgeving strikt in lijn is met de tekst van de Conventie. In de vierde plaats moeten de lidstaten het Hof een reële kans bieden zijn autoriteit en kwaliteit te handhaven. Iedere lidstaat moet worden verplicht de kosten van het lidmaatschap van haar nationale rechter te dragen. De conclusie luidt, aldus de heer Franken, dat als er problemen zijn met het functioneren van het Hof, wij parlementariërs ons zelf dat moeten aanrekenen.

Namens de Socialistische fractie voerde vervolgens mevrouw **Strik** het woord die ter inleiding steun uitsprak aan het door mevrouw Bemelmans-Vidéc en de heer De Vries verrichte werk. Zij merkte vervolgens op dat de Europese Conventie voor de Rechten van de Mens het belangrijkste instrument is van de Raad van Europa, niet het minst omdat het EHRM in staat is de naleving van de rechten die in de Conventie zijn verankerd af te dwingen. Het Hof is toegankelijk voor al onze burgers en inwoners en wij zouden dat grote recht moeten koesteren. De supranationale jurisdictie van het Hof en zijn bevoegdheden zijn uniek in de wereld. De autoriteit en de effectiviteit van de Conventie zijn afhankelijk van een Hof dat uit zichzelf autoriteit heeft; en wij zijn verantwoordelijk voor de bescherming van die autoriteit.

De problemen waar het Hof mee worstelt worden door alle partijen herkend. Niemand dat de werklast onaanvaardbaar hoog is. Er is op dit moment een achterstand van 150 000 zaken die op afhandeling wachten. Lange wachttijden zijn desastreus voor de positie van onze burgers die op de afhandeling van hun klacht wachten en zij kunnen tevens de aanleiding zijn tot het indienen van nieuwe klachten omdat geen afwijzingen in vergelijkbare zaken hebben plaatsgevonden. Het belangrijkste gevolg echter is de vertraging in zaken die prioriteit verdienen. Indien mensen-

rechten in het geding zijn, soms die van meer mensen tegelijk, moeten lidstaten zo snel mogelijk weten wat zij moeten doen om hun beleid aan te passen.

Het probleem is in kaart gebracht; nu moet de discussie over de oplossingen gaan. Het aantal uitspraken zegt minder over het Hof zelf dan over het falen van de lidstaten bij het aanpassen van hun beleid en wetgeving aan de Conventie. Ondanks de uitspraken hebben voortgaande schendingen geleid tot de huidige achterstand van ongeveer 40 000 repetitieve zaken. Dat betekent dat lidstaten hebben geweigerd eerdere uitspraken uit te voeren. Zij hebben de verantwoordelijkheid om dat te doen, maar het Comité van Ministers zou een grotere rol moeten spelen bij het verantwoordelijk maken van zijn leden voor de uitvoering van de uitspraken. Als regeringen vriendschappelijke betrekkingen blijven onderhouden met andere regeringen om te voorkomen dat zij bekritiseerd worden, dan vervult het Comité van Ministers zijn rol als monitor van de jurisprudentie van het Hof niet. Onze ministers zouden daar wat dapperder in moeten zijn. Maar ook de leden van de nationale parlementen hebben een taak bij het handhaven van de autoriteit en de effectiviteit van de Conventie. Als een uitspraak een land en zijn beleid raakt zou het nationale parlement van dat land zijn regering ertoe moeten dwingen om de uitspraak uit te voeren en zijn nationale wetgeving zo nodig aan te passen aan de uitspraak. Het bekritisieren van een uitspraak ondermijnt impliciet de autoriteit van zowel de Conventie als het Hof.

Gezegd moet worden dat het Hof al wijzigingen heeft doorgevoerd om de achterstanden zo snel mogelijk weg te werken. Protocol 14 is in uitvoering en het systeem van de enkelvoudige kamer lijkt effectief te zijn. Die ontwikkelingen verdienen onze steun, maar zij kunnen alleen effectief zijn als wij de uitspraken van het Hof uitvoeren. Mevrouw Strik zei nog te vaak pleidooien te horen voor een beperking van de jurisdictie van het Hof en voor het verschaffen van meer interpretatieruimte aan de lidstaten. Spreekster zei zich af te vragen of diegenen die deze kritiek uiten zich realiseren waar het om gaat. Als de bevoegdheid van het Hof wordt beperkt laten we alle verdedigers van de mensenrechten in de landen waar de rechtstaat systematisch wordt geschonden in de steek. Als we de mensenrechten overeind op Europees niveau willen houden moeten we zelf het beste voorbeeld geven.

De heer **Dijkhoff**, sprekend namens de Alliantie van Liberalen en Democraten voor Europa, dankte mevrouw Bemelmans-Videc voor haar goed geschreven rapport. Er is, zo stelde hij vast, kritiek op het werk van het Hof. De geldigheid van die kritiek is wisselend, maar wij moeten niet bang zijn voor kritiek die hout snijdt. Het Hof is sterk en kan er tegen. Het rapport laat duidelijk zien dat het Hof één van de pijlers van de mensenrechtenbescherming is, maar niet de enige. Het rapport herinnert ons eraan dat het Hof nooit was bedoeld als de primaire bewaker van mensenrechten aangezien het aanvullend is aan de verantwoordelijkheden

van de lidstaten zelf. Een lidstaat kan de bescherming van mensenrechten niet uitbesteden aan het Hof. Ter illustratie van zijn opmerking wees de heer Dijkhoff erop dat het gebrek aan beschermingsstelsels op het nationale niveau in zes landen 70% uitmaakt van datgene wat ligt te wachten in de «inbox» van het Hof; er liggen niet slechts een paar achterstallige zaken te wachten, het gaat om een aantal dat het Hof onder zijn eigen gewicht dreigt te laten bezwijken.

Lidstaten hechten eraan te wijzen op hun formele «margin of appreciation» maar zij zouden niet alleen die marge moeten beoordelen, zij zouden ook hun eigen primaire verantwoordelijkheden voor het respecteren van de mensenrechten moeten nemen. Allereerst dienen zij ervoor te zorgen dat schendingen van mensen niet plaatsvinden. Dat is zonneklaar. In de tweede plaats dienen zij een effectief stelsel van rechtsmid-

delen te hebben voor gevallen waarin schendingen hebben plaatsgevonden.

Politici in de lidstaten hebben op dit terrein ook andere verantwoordelijkheden. Het Comité van Ministers zou actiever moeten zijn in het aanbieden van richtlijnen bij het interpreteren en moderniseren van de Conventie en zijn protocollen in plaats van al dat werk over te laten aan het Hof. Wij parlementariërs hebben de verantwoordelijkheid de mensenrechten in onze nationale parlementen te bespreken. Bij het aanvaarden van nieuwe wetten zouden we meer aandacht moeten besteden aan de verenigbaarheid met mensenrechten. Die vraag, zo herhaalde de heer Dijkhoff, dient niet alleen overgelaten te worden aan het Hof nadat de wet in werking is getreden. Wij als politici hebben een toegevoegde verantwoordelijkheid als het gaat om de reikwijdte van mensenrechten. Als wij hun belang willen afzwakken, beschadigen wij ze. Als we ze willen oprekken om ze te doen passen in onze eigen politieke wensen dan ondermijnen wij ze. We moeten beide nalaten. Juist omdat de Conventie zo waardevol is moeten we haar Hof beschermen om het effectief te houden. Concluderend stelde de heer Dijkhoff vast datgene waar de meeste behoefte aan bestaat meer respect voor individuele rechten en vrijheden voor allen is. De beste remedie tegen het te hoge aantal zaken voor het Hof is een bestaan zonder schending van mensenrechten.

Resolutie

Aan het slot van het debat heeft de Assemblee een aanbeveling en een resolutie aanvaard, waarnaar hier wordt verwezen (Aanbeveling 1991 en Resolutie 1856).

8. Actualiteitsdebat: de Russische Federatie tussen twee verkiezingen

Aan dit debat werd deelgenomen door de heer **Kox** die het woord voerde namens de fractie van Verenigd Europees Links. De heer Kox wees allereerst op het door hem aan de Assemblee uitgebrachte rapport over verkiezingen die op 4 december plaatsvonden. Hij zei te hopen zijn rapport over de Presidentsverkiezingen op 4 maart in april te kunnen presenteren. Het debat van vandaag kan een goede input zijn voor de observatiemissie in maart aanstaande. De heer Kox verwees vervolgens naar zijn conclusie dat de parlementsverkiezingen in december 2011 in technisch opzicht goed georganiseerd waren, maar werden gekenmerkt door het samen optrekken van de staat en de regerende partij, door beperkte politieke concurrentie, een gebrek aan eerlijkheid en de afwezigheid van een onpartijdige scheidsrechter. Op de verkiezingsdag waren de waarnemers getuige van veelvuldige schendingen van procedures en momenten van kennelijke manipulatie.

Na de verkiezingen werd Rusland geconfronteerd met de grootste samenscholingen sedert tientallen jaren waarin burgers hun woede uitten over de manier waarop de parlementsverkiezingen zich voltrokken. Deze openbare manifestaties van wantrouwen leidden tot een aantal voorstellen om het verkiezingsproces te verbeteren.

De President van de Russische Federatie stelde voor om de registratie van politieke partijen een stuk gemakkelijker te maken en verzocht om de instelling van een onafhankelijke omroeporganisatie. De minister-president gaf opdracht om webcams te installeren in de kieslokalen. De Centrale Verkiezingscommissie eiste de plaatsing van doorzichtige stembussen. Het Hooggerechtshof vernietigde het besluit om de registratie van een bepaalde partij te weigeren en volgde daarmee het vonnis van het EHRM. Gisteren gaf het stadhuis van Moskou toestemming tot het houden van een massa-demonstratie en voor een manifestatie op 4 februari. Een kiezersbond vraagt burgers deel te nemen aan het controleren van de verkiezingen. De Presidentiële Raad voor de mensen-

rechten heeft gepleit voor veranderingen in de Centrale Verkiezingscommissie en vraagt nu de burgers er mede voor te zorgen dat de verkiezingen verlopen. Golos hoopt op de verkiezingsdag enkele duizenden waarnemers te kunnen inzetten.

Maar niet alles is positief. De Centrale Verkiezingscommissie weigerde de registratie van enkele kandidaten voor het presidentschap. Tijdens de observatiemissie zullen de argumenten worden beoordeeld en zal naar de betrokkenen worden geluisterd tijdens het pre-electorale bezoek aan Moskou. De Centrale Verkiezingscommissie heeft ook aangekondigd dat 90% van alle klachten met betrekking tot de parlementsverkiezingen omgegrond was. Ook dat zal worden gecontroleerd. In Moskou hoopt de observatiedelegatie alle presidentskandidaten te ontmoeten inclusief minister-president Poetin die te kennen heeft gegeven dat hij vrije en eerlijke en vrije presidentsverkiezingen wenst. De heer Kox zei benieuwd te zijn van hem en van zijn collega-kandidaten te horen hoe zij die willen waarborgen. De deelname van alle kandidaten aan de televisiedebatten zou een duidelijk signaal zijn en de druk van nationale en internationale waarnemers zou ermee kunnen worden weggenomen.

De heer Kox besloot zijn interventie met de stelling dat degenen die plachten te zeggen dat er nooit iets verandert in Rusland nu ongelijk blijken te krijgen. Er veranderen dingen in Rusland. Wat wij nog niet weten is of deze veranderingen substantieel en duurzaam zijn. Het debat in de assemblee is een duidelijke boodschap aan het adres van de Russische regering, het parlement en het publiek dat de assemblee wenst dat ze substantieel en duurzaam zullen zijn in het belang van de Russische Federatie, zijn regering en , in het bijzonder, zijn burgers.

9. Het functioneren van democratische instituties in Oekraïne (doc.nr. 12814)

Rapport

In een door de zgn. MonitoringCommittee uitgebracht rapport wordt de zorg tot uitdrukking gebracht omtrent een aantal strafrechtelijke vervolgingen tegen een aantal leden van de voormalige regering van Oekraïne. Deze aanklachten beschouwt de commissie als het achteraf criminaliseren van normale politieke besluitvorming. De commissie is van oordeel dat de beoordeling van politieke besluiten en hun gevolgen tot het prerogatief van parlementen behoort en uiteindelijk tot die van het electoraat, en niet tot die van de rechter. Zij roept de Oekraïense autoriteiten daarom op de artikelen die de normale politieke besluitvorming voorwerp van het strafrecht maakt uit de Strafwet te halen en verzoekt alle aanklachten tegen voormalige bewindspersonen die op deze artikelen zijn gebaseerd in te trekken.

De commissie is voorts van oordeel dat de talloze tekortkomingen in de rechtszaken tegen voormalige regeringsleden afbreuk hebben gedaan aan hun kansen op een eerlijk proces, zoals bedoeld in artikel 6 van de Europese Conventie voor de Rechten van de Mens. Naar het oordeel van de commissie zijn deze tekortkomingen het gevolg van de systematische onvolkomenheden van het rechtssysteem van Oekraïne. Deze onvolkomenheden, die niet nieuw zijn en al zeer lang voorwerp van grote zorg van de Assemblee zijn, vallen onder de toelatingsverplichtingen die Oekraïne aanging bij zijn toetreding tot de Raad van Europa. De commissie dringt er daarom bij de autoriteiten op aan om deze zaken nu snel in overeenstemming te brengen met de aanbevelingen van de Assemblee.

Met betrekking tot de naderende verkiezingen betreurt de commissie het dat de nieuwe kieswet voor de parlementsverkiezingen geen rekening houdt met de belangrijkste aanbevelingen van de Assemblee en van de Venice Commission. Zij dringt er bij de autoriteiten op aan om een aantal van deze aanbevelingen uit te voeren voordat de verkiezingen worden

gehouden. De commissie ziet de aanstaande parlementsverkiezingen in dit verband dan ook als een lakmoesproef voor het commitment van Oekraïne aan de democratische principes. Ten aanzien van het hervormingsprogramma van de Oekraïense autoriteiten is de commissie bezorgd dat, ondanks aanvankelijke positieve resultaten, de drang en de politieke wil tot het doorvoeren van deze hervorming, afneemt. Zij dringt er bij de autoriteiten met klem op aan om de noodzakelijke hervormingen snel in te voeren om daarmee recht te doen aan de verplichtingen die het land bij zijn toetreding aanging en om een robuuste democratie in het land te realiseren.

Debat

De heer **Omtzigt**, die het woord voerde namens de fractie van de Europese Volkspartij, dankte de rapporteurs voor het werk dat zij onder moeilijke omstandigheden in aanwezigheid van de Oekraïense autoriteiten in deze lang slepende zaak hadden volbracht. De wereld heeft toegekeken en iedereen dacht dat de Oekraïense autoriteiten wel zouden doorhebben dat zij aan de slag zouden moeten gaan. Maar daar hebben zij geen blijk van gegeven. De heer Omtzigt zei allereerst te willen spreken over het ernstigste onderdeel van het rapport dat handelt over de democratische instituties in Oekraïne. Als een land op die manier in een rapport voorkomt zou het zich ernstig zorgen maken. Er bestaat ernstige twijfel of Oekraïne voldoet aan artikel 6 van de Conventie. Rechtbanken blijken niet onafhankelijk en er zijn klaarblijkelijk geen eerlijke processen. Mevrouw Tymoshenko en haar voormalige ministers uit het voormalige kabinet kunnen inderdaad een aantal politieke fouten hebben gemaakt; ze hebben wellicht zelfs andere fouten gemaakt, maar ze hebben geen eerlijk proces gehad waarin zij zich hebben kunnen verdedigen. In een systeem waarvan de Helsinki Commissie aantoonde dat 90% van de zaken eindigen met een veroordeling, waarin advocaten geen toegang hebben tot dossiers, hetgeen in het bijzonder zorgelijk is als het gaat om omvangrijke dossiers, die dat meestal zijn in politieke zaken, en waarin de benoeming van rechters allesbehalve op een onafhankelijke manier geschiedt, kan men er gevoelig van uitgaan dat er van onafhankelijke rechtspraak geen sprake is.

De tijd raakt op voor de Oekraïense regering, althans dat is het oordeel van de fractie van de EPP, zo vervolgde de heer Omtzigt. Zij ziet graag snel een hervorming van het systeem niet alleen van de kieswetgeving, maar van het hele stafrechtstelsel. Artikel 364 moet komen te vervallen en artikel 365 moet vrijwel geheel komen te vervallen wil voldaan zijn aan de Europese standaarden. Misschien kunnen latere sprekers uit Oekraïne al aangeven wanneer dat zal gaan gebeuren.

De heer Omtzigt stelde vervolgens dat de Assemblee een uiterste datum zou moeten vastleggen waartop Oekraïne de eerste stappen zal moeten hebben gezet. De fractie van de EPP zal met het oog daarop in het laatste amendement voorstellen dat de Assemblee de volgende sessie niet zal moeten nalaten verdere stappen tegen Oekraïne te nemen. Zij hoopt dat dat niet nodig zal zijn hetgeen goed zou zijn voor het Oekraïense volk.

Resolutie

Aan het slot van het debat heeft de Assemblee een resolutie aanvaard waarnaar hier wordt verwezen (Resolutie 1862)

10 . Het bevorderen van de Conventie van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld en geweld tegen vrouwen (doc.nr. 12810)

Rapport

In een rapport van de Committee on equal Opportunities for Women and Men wordt gesteld dat geweld tegen vrouwen een ernstig misdrijf, een vorm van discriminatie en een schending van mensenrechten inhoudt die afbreuk doet aan het genot van andere mensenrechten en gelijke kansen voor mannen en vrouwen onbereikbaar maakt. De genoemde Conventie is het instrument met de meest ver reikende binding ter wereld dat voorziet in een omvattend raamwerk gericht op het voorkomen van geweld tegen vrouwen, op bescherming van slachtoffers, op de vervolging van daders en op het opzetten van een serie maatregelen om deze plaag in al zijn complexiteit te bestrijden. Om het leven van miljoenen slachtoffers te redden en om een tastbare bijdrage te leveren aan de mensenrechten en de positie van vrouwen in en buiten Europa moet de Conventie inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld zo snel mogelijk in werking treden en worden geratificeerd door zoveel mogelijk staten.

Aan het debat is deelgenomen door mevrouw **Arib**, die de rapporteur, de heer Mendes Bota dankte voor het voorbereiden van de grondige basis voor dit debat over geweld tegen vrouwen. Geweld tegen vrouwen is inderdaad een ernstige aantasting van mensenrechten, die wordt veroorzaakt door ongelijkheid tussen mannen en vrouwen die helaas vandaag nog steeds bestaat. In de afgelopen 10 jaar is duidelijk geworden dat huiselijk geweld en geweld tegen vrouwen behoren tot de meest voorkomende vormen van geweldsdelicten in onze samenleving. Zij komen bovendien in alle lagen van onze maatschappij voor. Wij spreken dus over een groot sociaal probleem dat ernstige gevolgen heeft voor het dagelijks leven van talloze vrouwen, kinderen, ouderen en mannen. Onze maatschappij kan deze buitengewoon traumatiserende vorm van geweld niet tolereren. Aan de emancipatie van vrouwen in Europa wordt nog steeds hard gewerkt en zij vraagt om voortdurende aandacht van de samenleving. Dat geldt in het bijzonder de positie van migrantenvrouwen. Hun wettelijke status moet worden versterkt. Binnen groepen migranten is huiselijk geweld wijd verbreid. De slachtoffers van dat geweld verdienen bijzondere aandacht.

Huiselijk geweld en geweld tegen vrouwen vindt vaak plaats achter de voordeur. Daardoor is het probleem niet altijd zichtbaar voor mensen in de omgeving van het slachtoffer. Het feit dat misdrijven zoals stalking, aanranding, verkrachting, genitale verminking van vrouwen en gedwongen huwelijken geen aantoonbare overlast in de maatschappij veroorzaakten, is lang de reden geweest waarom er aan deze daden zo weinig prioriteit is gegeven in het beleid, in de opsporing en in de vervolging. Intussen staan deze fenomenen hoog op de politieke agenda; maar hoe groot onze verontwaardiging ook is, maar al te vaak blijkt nog dat wij hebben gefaald in een adequate de aanpak ervan. Tegelijkertijd is in het afgelopen jaar een belangrijke stap gezet in het voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld en geweld tegen vrouwen in Europa. Sinds 11 mei 2011 staat de Conventie van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld – de zgn Istanbul Conventie – open voor ratificatie. Die conventie is uniek van aard. Het is het meest omvattende wettelijk bindende instrument waarmee actie op het terrein van preventie, steun aan slachtoffers en vervolging van daders kan worden ondernomen. De basis van de Conventie verdient brede steun omdat de Istanbul Conventie erkent dat het vrij zijn van geweld een fundamenteel mensenrecht is en omdat zij duidelijk maakt dat geweld tegen vrouwen, zelfs wanneer het binnenshuis

plaatsvindt, geen privézaak, maar een zaak van openbaar belang is die niet getolereerd of gerechtvaardigd kan worden op grond van enige cultureel, historisch of religieus argument. Zij verdient last but not least steun omdat zij staten vraagt veranderingen in de mentaliteit van de samenleving te bevorderen om de ongelijkheid tussen mannen en vrouwen aan te pakken.

Mevrouw Arib deelde mee dat zij begin november 2011 de Nederlandse regering vragen heeft gesteld inzake een voortvarende ratificatie van de Conventie door Nederland. Tot nu toe gingen 18 landen Nederland voor. Spreekster zei te hopen dat de parlementen van de Raad van Europa er bij hun regeringen op aan zullen dringen de Conventie zonder uitstel te ondertekenen en daarmee de Conventie van toepassing te laten zijn, niet alleen op vrouwen, maar ook op andere slachtoffers van huiselijk geweld.

Resolutie

De Assemblee heeft aan het slot van het debat een resolutie aanvaard onder nummer 1861 (Resolutie 1861).

De voorzitter van de delegatie,
Franken

De griffier van de delegatie,
Nieuwenhuizen